

INDIKATOR PEMIKIRAN KRITIS DALAM PENGAJARAN PENDIDIKAN ISLAM SEKOLAH MENENGAH KEBANGSAAN DI BETONG, SARAWAK

MOHD JAPAR BIN MOHAMAD MONIR

UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS

2024

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

INDIKATOR PEMIKIRAN KRITIS DALAM PENGAJARAN PENDIDIKAN ISLAM SEKOLAH MENENGAH KEBANGSAAN DI BETONG, SARAWAK

MOHD JAPAR BIN MOHAMAD MONIR

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

DISERTASI DIKEMUKAKAN BAGI MEMENUHI SYARAT UNTUK
MEMPEROLEH IJAZAH SARJANA PENDIDIKAN (PENDIDIKAN ISLAM)
(MOD PENYELIDIKAN DAN KERJA KURSUS)

FAKULTI SAINS KEMANUSIAAN
UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS

2024

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

Sila tanda (√)

Kertas Projek

Sarjana Penyelidikan

Sarjana Penyelidikan dan Kerja Kursus

Doktor Falsafah

√

INSTITUT PENGAJIAN SISWAZAH PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN

Perakuan ini telah dibuat pada 10 (hari bulan) Disember (bulan) 2024

i. Perakuan pelajar :

Saya, Mohd Japar bin Mohamad Monir, M20211002269, Fakulti Sains Kemanusiaan (SILA NYATAKAN NAMA PELAJAR, NO. MATRIK DAN FAKULTI) dengan ini mengaku bahawa disertasi/tesis yang bertajuk Indikator Pemikiran Kritis dalam Pengajaran Pendidikan Islam Sekolah Menengah Kebangsaan di Betong, Sarawak adalah hasil kerja saya sendiri. Saya tidak memplagiat dan apa-apa penggunaan mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dilakukan secara urusan yang wajar dan bagi maksud yang dibenarkan dan apa-apa petikan, ekstrak, rujukan atau pengeluaran semula daripada atau kepada mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dinyatakan dengan sejelasnya dan secukupnya.

Tandatangan pelajar

ii. Perakuan Penyelia:

Saya, Dr Miftachul Huda _____ (NAMA PENYELIA) dengan ini mengesahkan bahawa hasil kerja pelajar yang bertajuk Indikator Pemikiran Kritis dalam Pengajaran Pendidikan Islam Sekolah Menengah Kebangsaan di Betong, Sarawak (TAJUK) dihasilkan oleh pelajar seperti nama di atas, dan telah diserahkan kepada Institut Pengajian Siswazah bagi memenuhi sebahagian/sepenuhnya syarat untuk memperoleh Ijazah Sarjana Pendidikan (Pendidikan Islam). (SILA NYATAKAN NAMA IJAZAH).

13 Disember 2024

Tarikh

DR. MIFTACHUL HUDA
PENSYARAH
JABATAN PENGAJIAN ISLAM
FAKULTI SAINS KEMANUSIAAN
UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS
Tandatangan Penyelia

Scanned by TapScanner

**INSTITUT PENGAJIAN SISWAZAH /
INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES**

**BORANG PENGESAHAN PENYERAHAN TESIS/DISERTASI/LAPORAN KERTAS PROJEK
DECLARATION OF THESIS/DISSERTATION/PROJECT PAPER FORM**

Tajuk / Title: Indikator Pemikiran Kritis dalam Pengajaran Pendidikan Islam Sekolah Menengah Kebangsaan di Betong, Sarawak.

No. Matrik /Matric's No.: M20211002269

Saya / I : Mohd Japar bin Mohamad Monir

(Nama pelajar / Student's Name)

mengaku membenarkan Tesis/Disertasi/Laporan Kertas Projek (Kedoktoran/Sarjana)* ini disimpan di Universiti Pendidikan Sultan Idris (Perpustakaan Tuanku Bainun) dengan syarat-syarat kegunaan seperti berikut:-

acknowledged that Universiti Pendidikan Sultan Idris (Tuanku Bainun Library) reserves the right as follows:-

1. Tesis/Disertasi/Laporan Kertas Projek ini adalah hak milik UPSI.
The thesis is the property of Universiti Pendidikan Sultan Idris
2. Perpustakaan Tuanku Bainun dibenarkan membuat salinan untuk tujuan rujukan dan penyelidikan.
Tuanku Bainun Library has the right to make copies for the purpose of reference and research.
3. Perpustakaan dibenarkan membuat salinan Tesis/Disertasi ini sebagai bahan pertukaran antara Institusi Pengajian Tinggi.
The Library has the right to make copies of the thesis for academic exchange.
4. Sila tandakan (✓) bagi pilihan kategori di bawah / Please tick (✓) for category below:-

☐

SULIT/CONFIDENTIAL

Mengandungi maklumat yang berdarjah keselamatan atau kepentingan Malaysia seperti yang termaktub dalam Akta Rahsia Rasmi 1972. / Contains confidential information under the Official Secret Act 1972

☐

TERHAD/RESTRICTED

Mengandungi maklumat terhad yang telah ditentukan oleh organisasi/badan di mana penyelidikan ini dijalankan. / Contains restricted information as specified by the organization where research was done.

☒

TIDAK TERHAD / OPEN ACCESS

(Tandatangan Pelajar/ Signature)

DR. MIFTACHUL HUDA
PENSYARAH
JABATAN PENGAJIAN ISLAM
FAKULTI SAINS KEMANUSIAAN
UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS

(Tandatangan Penyelia / Signature of Supervisor)
& (Nama & Cop Rasmi / Name & Official Stamp)

Tarikh: 13 Disember 2024

Catatan: Jika Tesis/Disertasi ini **SULIT @ TERHAD**, sila lampirkan surat daripada pihak berkuasa/organisasi berkenaan dengan menyatakan sekali sebab dan tempoh laporan ini perlu dikelaskan sebagai **SULIT** dan **TERHAD**.

Notes: If the thesis is **CONFIDENTIAL** or **RESTRICTED**, please attach with the letter from the organization with period and reasons for confidentiality or restriction.

PENGHARGAAN

Dengan nama Allah yang Maha Pemurah lagi Maha Penyayang. Puji dan puja hanya kepada Allah, penguasa sekalian alam. Selawat dan salam ke atas kekasih Allah iaitu junjungan besar kami Nabi Muhammad S.A.W, juga kepada ahli keluarga dan para sahabat baginda seluruhnya. Tiada daya dan upaya diri saya untuk melengkapkan disertasi ini melainkan dengan izin Allah S.W.T. Sekalung apresiasi dan infiniti terima kasih khususnya kepada penyelia yang disanjung iaitu Dr Miftachul Huda telah membimbing dengan penuh dedikasi dan iltizam demi memastikan saya dapat melaksanakan kajian ini dengan baik. Sekalung ucapan terima kasih juga saya tujukan kepada Dekan, Timbalan-Timbalan Dekan, Ketua Jabatan Pengajian Islam, barisan pensyarah Jabatan Pengajian Islam, staf Fakulti Sains Kemanusiaan dan sahabat-sahabat sepengajian yang telah memberikan kerjasama dan bantuan semasa saya menyiapkan kajian ini. Penghargaan yang istimewa saya dedikasikan buat syurga dan penguat hidup saya iaitu ayah tersayang Mohamad Monir bin Edi dan juga ibu tercinta Rosmawati binti Kapli. Tidak lupa kepada isteri tercinta Siti Norhafiza binti Mohd Salleh serta puteri kami Siti Nursyafiqaa binti Mohd Japar. Disebabkan mereka, pembakar semangat untuk saya sentiasa bersemangat dan realistik dalam kajian yang saya ini. Berkat doa daripada mereka juga menjadi asbab untuk saya menyiapkan disertasi ini. Terima kasih juga saya ucapkan kepada Pengarah Kolej Vokasional Betong dan Pengetua Sekolah Menengah Kebangsaan Pusa atas kerjasama yang telah diberikan kepada saya untuk menemubual guru Pendidikan Islam yang berkhidmat di sekolah mereka. Pengkhususan terima kasih juga diucapkan kepada Ustaz Mohd Izat, Ustazah Nor Asiah dan Ustaz Hazmi atas bantuan dan kerjasama yang telah diberikan kepada saya sepanjang menjalankan kajian ini. Semoga Allah SWT memberkati segala usaha yang telah dihulurkan oleh semua pihak yang membantu saya dalam memastikan tesis ini siap dengan baik. Hanya Allah mampu membalas segala kebaikan yang telah yang telah diberikan kepada saya.

ABSTRAK

Kajian ini dijalankan oleh pengkaji untuk mengetahui Indikator Pemikiran Kritis dalam Pengajaran Pendidikan Islam Sekolah Menengah Kebangsaan di Betong, Sarawak. Kajian yang dijalankan ini adalah menggunakan pendekatan kualitatif secara keseluruhannya. Metod pengumpulan data kajian menggunakan instrument temubual separa berstruktur, pemerhatian dan analisis dokumen. Oleh yang demikian, kajian ini dilaksanakan untuk meneroka indikator ilmu pemikiran kritis dalam pengajaran Pendidikan Islam, meneliti kemahiran teknikal iaitu prasarana pendidikan dan kesediaan guru terhadap pemikiran kritis dalam pengajaran Pendidikan Islam dan mengenalpasti faktor yang menyokong dan menghalang proses pemeraksanaan pemikiran kritis dalam pengajaran Pendidikan Islam di Sekolah Menengah Kebangsaan. Dapatan kajian ini menunjukkan bahawa pemikiran kritis mampu untuk diaplikasikan dalam pengajaran Pendidikan Islam. Selain itu, sebagai seorang GPI yang terlatih, kaedah pengajaran boleh dilaksanakan secara fleksibel berdasarkan situasi semasa mengajar. GPI juga mampu mengaplikasikan pemikiran kritis dalam pengajaran yang dilaksanakan sekaligus mencungkil corak pemikiran kritis murid. Selanjutnya, terdapat faktor yang menyokong proses pemeraksanaan pemikiran kritis dalam pengajaran Pendidikan Islam ini iaitu kesediaan seseorang guru. Manakala, proses yang menghalang proses pemeraksanaan pemikiran kritis dalam pengajaran Pendidikan Islam ini adalah kurikulum Pendidikan Islam. Tuntasnya, kajian ini membincangkan indikator penting dalam pemikiran kritis guru, kemahiran teknikal seseorang guru dalam pengajaran Pendidikan Islam dan terdapat faktor yang menyokong dan menghalang proses pemeraksanaan pemikiran kritis dalam pengajaran Pendidikan Islam bagi memastikan GPI menjadi seorang guru yang proaktif dalam melaksanakan pengajaran kritis dalam subjek Pendidikan Islam. Kajian ini membantu GPI untuk memastikan pemikiran kritis dalam pengajaran Pendidikan Islam dapat dilaksanakan dalam subjek Pendidikan Islam.

INDICATORS OF CRITICAL THINKING IN THE TEACHING OF ISLAMIC EDUCATION SECONDARY SCHOOL IN BETONG, SARAWAK

ABSTRACT

This study was conducted by the researcher to find out the Indicators of Critical Thinking in the Teaching of Islamic Education in National Secondary Schools in Betong, Sarawak. This research is conducted using a qualitative approach as a whole. The research data collection method uses semi-structured interview instruments, observation and document analysis. Therefore, this study was carried out to explore the indicators of critical thinking in the teaching of Islamic Education, to examine the technical skills that are the educational infrastructure and teachers' readiness for critical thinking in the teaching of Islamic Education and to identify factors that support and hinder the process of empowering critical thinking in the teaching of Islamic Education in National High School. The findings of this study show that critical thinking is able to be applied in the teaching of Islamic Education. In addition, as a trained GPI, teaching methods can be implemented flexibly based on the teaching situation. GPI is also able to apply critical thinking in the teaching that is carried out at the same time uncovering students' critical thinking patterns. Furthermore, there is a factor that supports the process of empowering critical thinking in the teaching of Islamic Education, which is the readiness of a teacher. Meanwhile, the process that hinders the process of empowering critical thinking in the teaching of Islamic Education is the Islamic Education curriculum. In conclusion, this study discusses important indicators in the critical thinking of teachers, the technical skills of a teacher in teaching Islamic Education and there are factors that support and hinder the process of empowering critical thinking in teaching Islamic Education to ensure that GPI becomes a proactive teacher in implementing critical teaching in the subject of Education Islam. This study helps GPI to ensure that critical thinking in the teaching of Islamic Education can be implemented in the subject of Islamic Education.

KANDUNGAN

Muka Surat

PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN	ii
PENGESAHAN PENYERAHAN DISERTASI	iii
PENGHARGAAN	iv
ABSTRAK	v
ABSTRACT	vi
KANDUNGAN	vii
SENARAI JADUAL	xiii
SENARAI RAJAH	xiv
SENARAI SINGKATAN	xv
SENARAI LAMPIRAN	xvi
BAB 1 PENGENALAN	
1.0 Pendahuluan	1
1.1 Latar Belakang Kajian	2
1.2 Pernyataan Masalah	4
1.3 Tujuan Kajian	7
1.4 Objektif Kajian	7

1.5	Soalan Kajian	7
1.6	Kerangka Teori Kajian	8
1.7	Kerangka Konsep Kajian	10
1.8	Kepentingan Kajian	12
1.9	Batasan Kajian	12
1.10	Definisi Operasi Kajian	13
1.11	Kesimpulan	16

BAB 2 TINJAUAN LITERATUR

2.1	Pendahuluan	18
2.2	Pemikiran Kritis	19
2.2.1	Konsep Pemikiran Kritis	20
2.2.2	Pemikiran Kritis dalam Islam	24
2.2.2	Ciri-ciri Pemikiran Kritis	26
2.3	Ilmu pengajaran iaitu Pedagogi	29
2.3.1	Konsep Pedagogi iaitu Ilmu Pengajaran	30
2.3.2	Pengajaran iaitu Pedagogi Kritis dalam Pendidikan	34
2.4	Pendidikan Islam	41
2.4.1	Subjek Pendidikan Islam	43
2.4.2	Konsep Guru Pendidikan Islam	48
2.5	Kajian-kajian Lepas Pengajaran Pemikiran Kritis dalam Negara dan Luar Negara	52
2.6	Kesimpulan	61

BAB 3 METODOLOGI KAJIAN

3.1	Pendahuluan	63
3.2	Reka Bentuk Penyelidikan	64
3.3	Objek Kajian	65
3.4	Pemilihan Peserta Kajian	67
3.5	Prosedur Pengumpulan Data	69
	3.5.1 Temubual Separa Berstruktur	70
	3.5.2 Pemerhatian	71
	3.5.3 Analisis Dokumen	71
3.6	Pentadbiran Kajian Sebenar	72
3.7	Prosedur Analisis Data	73
3.8	Kesahan dan Kebolehpercayaan Instrumen	75
	3.8.1 Kajian Awal	76
	3.8.2 Triangulasi Data Pelbagai Sumber	77
	3.8.2.1 Triangulasi Data Temubual antara Peserta Kajian dengan Informan	77
	3.8.2.2 Triangulasi Data Temubual dengan Data Pemerhatian dan Analisis Dokumen	79
	3.8.3 Nota Lapangan dan Rujukan Diari	80
3.9	Ringkasan	81

BAB 4 DAPATAN KAJIAN

4.1	Pendahuluan	83
4.2	Profil Demografi Peserta Kajian	84
	4.2.1 GPI 1, KVB	84

4.2.2 GPI 2, SMKP	85
4.2.3 GPI 3, SMKP	86
4.3 Analisis Dapatan Kajian	87
4.3.1 Indikator Elemen Pemikiran Kritis dalam Pengajaran Pendidikan Islam	87
4.3.1.1 Ilmu Pedagogi Guru	88
4.3.1.2 Prasarana Pendidikan	88
4.3.1.3 Kesediaan Guru	89
4.3.1.4 Pelaksanaan Kurikulum	89
TRIANGULASI DATA	
4.3.1.5 Ilmu Pedagogi Guru	92
4.3.1.6 Prasarana Pendidikan	95
4.3.1.7 Kesediaan Guru	97
4.3.1.8 Pelaksanaan Kurikulum	99
4.3.2 Kemahiran Teknikal iaitu Prasarana Pendidikan dan Kesediaan Guru Terhadap Pemikiran Kritis dalam Pengajaran Pendidikan Islam	102
4.3.2.1 Prasarana Pendidikan	103
4.3.2.2 Kesediaan Guru	103
TRIANGULASI DATA	
4.3.2.3 Prasarana Pendidikan	105
4.3.2.4 Kesediaan Guru	107
4.3.3 Faktor yang Menyokong Ataupun Menghalang Proses Pemeraksanaan Pemikiran Kritis dalam Pengajaran Pendidikan Islam	109
4.3.3.1 Ilmu Pedagogi Guru	110

	4.3.3.2 Kesediaan Guru	111
	4.3.3.3 Pelaksanaan Kurikulum	113
	TRIANGULASI DATA	
	4.3.3.4 Ilmu Pedagogi Guru	114
	4.3.3.5 Prasarana Pendidikan	117
	4.3.3.6 Kesediaan Guru	118
	4.3.3.7 Pelaksanaan Kurikulum	120
4.4	Kesimpulan	121
BAB 5	RUMUSAN, PERBINCANGAN, CADANGAN DAN KESIMPULAN	
5.1	Pendahuluan	123
5.2	Perbincangan Dapatan Kajian	124
	5.2.1 Indikator Elemen Pemikiran Kritis dalam Pengajaran Pendidikan Islam	128
	5.2.1.1 Ilmu Pedagogi Guru	128
	5.2.1.2 Prasarana Pendidikan	128
	5.2.1.3 Kesediaan Guru	128
	5.2.1.4 Pelaksanaan Kurikulum	129
	5.2.2 Kemahiran Teknikal iaitu Prasarana Pendidikan dan Kesediaan Guru Terhadap Pemikiran Kritis dalam Pengajaran Pendidikan Islam	129
	5.2.2.1 Prasarana Pendidikan	129
	5.2.2.2 Kesediaan Guru	130
	5.2.3 Faktor yang Menyokong atau Menghalang Proses Pemikiran Kritis dalam Pengajaran Pendidikan Islam	130

5.2.3.1 Faktor Menyokong	130
5.2.3.2 Faktor Menghalang	130
5.3 Implikasi Kajian	131
5.4 Cadangan Kajian Lanjutan	133
5.5 Kesimpulan	134
SENARAI RUJUKAN	136
LAMPIRAN	159

SENARAI JADUAL

No. Jadual		Muka Surat
4.1	Profil dan Latar Belakang Peserta Kajian	86
4.2	Ringkasan Jawapan Peserta Kajian Indikator Elemen Pemikiran Kritis Guru dalam Pengajaran Pendidikan Islam	89
4.3	Ringkasan Jawapan Kajian Indikator Elemen Pemikiran Kritis Guru dalam Pengajaran Pendidikan Islam Triangulasi Data Pelbagai Sumber Pengetua SMKSP (P1), Pengarah KVB (P2), Murid KVB (M1) dan Murid SMKP (M2), Pemerhatian (PR) & Analisis Dokumen (AD)	92
4.4	Ringkasan Jawapan Peserta Kajian Kemahiran Teknikal iaitu Prasarana Dan Kesyediaan Guru Terhadap Pemikiran Kritis dalam Pengajaran Pendidikan Islam.	104
4.5	Ringkasan Jawapan Kemahiran Teknikal iaitu Prasarana dan Kesyediaan Guru Terhadap Pemikiran Kritis dalam Pengajaran Pendidikan Islam. Triangulasi Data Pelbagai Sumber Pengetua SMKSP (P1), Pengarah KVB (P2), Murid KVB (M1) dan Murid SMKP (M2), Pemerhatian(PR) & Analisis Dokumen (AD)	106
4.6	Ringkasan Jawapan daripada Peserta Kajian Faktor yang menyokong ataupun menghalang proses pemerksaan pemikiran kritis dalam pengajaran Pendidikan Islam.	111
4.7	Ringkasan Jawapan Faktor yang menyokong ataupun menghalang proses pemerksaan pemikiran kritis dalam pengajaran Pendidikan Islam Triangulasi Data Pelbagai Sumber Pengetua SMKSP (P1), Pengarah KVB (P2), Murid KVB (M1) dan Murid SMKP (M2), Pemerhatian(PR) & Analisis Dokumen (AD)	116

SENARAI RAJAH

No Rajah		Muka Surat
1.1	Kerangka Teori Clark & Peterson (1986)	10
1.2	Kerangka Konsep Kajian Kritis Terhadap Pemikiran Guru Pendidikan Islam dalam Pengajaran Murid Sekolah Menengah diubahsuai daripada Model Urutan Berarah Ibnu Sina dalam pengajaran Pendidikan Islam	11
3.1	Rancangan Proses Menganalisis Data	76
5.1	Tematik Objektif Indikator Elemen Pemikiran Kritis dalam Pengajaran PI	126
5.2	Tematik Objektif Kemahiran teknikal iaitu prasarana dan kesediaan guru terhadap pemikiran kritis dalam pengajaran PI	127
5.3	Tematik Objektif Faktor yang menyokong atau menghalang proses pemeraksanaan pemikiran kritis dalam pengajaran PI	128

SENARAI SINGKATAN

BBM	Bahan Bantu Mengajar
DSKP	Dokumen Standard Kurikulum dan Pentaksiran
GPI	Guru Pendidikan Islam
KBSM	Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah
KPM	Kementerian Pendidikan Malaysia
KSKV	Kurikulum Standard Kolej Vokasional
KSSM	Kurikulum Standard Sekolah Menengah
PdPc	Pengajaran dan Pemudahcara
PI	Pendidikan Islam
RPH	Rancangan Pengajaran Harian
SAW	SallallahuAlaihiWassalam
SWT	SubhanahuWaTaala

SENARAI LAMPIRAN

- A Surat Kebenaran Menjalankan Kajian
- B Surat Pengesahan Menjalankan Kajian
- C Soalan Temubual Separa Berstruktur

